

# List opatření

**Název opatření:**

Podpora litorálních společenstev

**ID\_OP:** LA100201

**Typ opatření:**

**ID\_KO:**

## Popis současného stavu:

Velký význam pro ekosystém nádrží a tím i jejich ekologický potenciál má stav tzv. litorálu, neboli přibřežní zóny, která ovlivňuje nejen koloběh fosforu, ale také biologickou rozmanitost daného vodního ekosystému počínaje fytoplanktonem, přes makrozoobentos až po ryby. Dobře vyvinutý litorál s vodními rostlinami je základním předpokladem pro přirozenou strukturu makrozoobentosu a fytobentosu a rybí obsádky. Stav litorálu je určován především kolísáním hladiny vody v nádrži a morfologií břehů, dále na něj má vliv i eutrofizace vody a rybí obsádka. Litorální společenstvo je významné i z hlediska ochrany přírody, jeho součástí jsou chráněné druhy rostlin, celá řada bentických organismů patří mezi chráněné druhy a litorál je důležitý jako zdroj potravy pro chráněné druhy ptáků.

Většina údolních nádrží, které mají mezi hlavními účely retenci vody, vodárenské využití a výrobu elektrické energie, jsou svým účelem přímo předurčeny k tomu, aby v nich výška vodní hladiny kolísala. Dobrý stav litorálu lze očekávat, pokud rozsah ročního kolísání hladiny oligotrofních a mezotrofních nádrží nepřesahuje průměrnou hodnotu průhlednosti vody za vegetační sezónu. V případě eutrofních a hypertrofních nádrží musí být umožněna alespoň existence helofytového litorálu. Opevnění břehů a naopak eroze také brání rozvoji litorálního společenstva.

Na rybnících, které jsou využívány k chovu ryb, zejména kaprů, dochází k likvidaci litorálu jednak mechanickým způsobem, kdy kapři ryjí do dna, a dále i vyžíráním, kdy jsou spolu s kapry chovány nepůvodní býložravé druhy ryb jako je amur bílý. Dalším faktorem, který ovlivňuje schopnost růstu vodních makrofyt, je malá průhlednost vody způsobená eutrofizací. Na druhou stranu ale většina rybníků jsou mělké nádrže, které jsou postaveny k chovu ryb a mají i významnou retenční schopnost, při omezení chovu ryb a umožnění rozvoji makrofyt hrozí jejich rychlé zazemnění a tím i ztrátě jejich účelu.

Některé rybníky jsou však využívány pouze ke sportovnímu rybolovu a rekreaci a jsou dokonce zařazeny mezi koupací oblasti. Zde má cenu se zabývat opatřeními na dosažení dobrého ekologického potenciálu včetně podpory existence litorálu.

## Návrh opatření:

V případě, že není hlavním účelem nádrže protipovodňová ochrana a výroba elektrické energie, je zde jako doplňkový účel například k vodárenskému využití, a přitom působuje vyšší kolísání hladiny v rámci sezóny, je možné diskutovat o změně manipulačního řádu a regulaci výroby elektrické energie s cílem snížit amplitudu sezónního kolísání hladiny a podpořit tak rozvoj litorálu.

Dalším způsobem, jak podporovat existenci litorálu v nádržích s kolísavou vodní hladinou, je budovat předzdrže či hrázky uzavírající některé zátoky s vlastním přítokem, které zajistí stálou hladinu pro litorální společenstva i v době, kdy hladina v celé nádrži klesne.

Litorální společenstva na větších nádržích jsou poškozována i zvýšenou erozí na návětrné straně, je možné je ochránit vybudováním vinolamů na straně nejvíce zatížené díky převládajícímu směru větru na nádrži.

Na rybnících se dá podpora rozvoje litorálu dosáhnout několika způsoby. Snížením eutrofizace například snížením rybí obsádky a snížením krmení a hnojení rybníků (= zvýšení průhlednosti vody), vyloučením býložravých druhů ryb z rybí obsádky (amur - eliminace vyžíracího tlaku), ohrazením vhodné části přibřeží například plůtkem s většími oky, jako ochrana před kapry, který zároveň umožní pronikání menších druhů ryb a plůdku do litorálu. Nebezpečím však je, že každé takové opatření může v konečném důsledku znamenat zazemňování rybníků a tím i omezení jejich funkcí.

Na rybnících, které jsou využívány pouze ke sportovnímu rybolovu a rekreaci, je možné po detailnějším studiu současného stavu navrhnout opatření k zlepšení litorálních společenstev.

## Časový harmonogram a předpokládané náklady na realizaci opatření:

Opatření jsou realizovatelná v střednědobém až dlouhodobém výhledu.

Náklady nejsou specifikovány.